

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

I. 2. Si quis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

homo his nascitur; & quia in baptismo comoritur Christo, qui semel mortuus est; & quia baptismus characterem imprimit, hoc est signum quoddam spirituale & inalebile, ut ait Concilium Trident. ses. 7. de sacramentis. cauo. 9. Tandem quoniam precipue in remedium peccati originalis institutus est: peccatum vero originale semel ablatum nunquam reuertitur. Beatus Clemens Papa lib. 6. cap. 15. consitit. Apostolicarum, de causa non iterandi baptismi, ita ait: Ut enim vnus est Deus, & vnus Christus, & Paraclitus vnus, sic vnus est Baptismus, qui in eius nomine datur.

Pena iteran-
tium bap-
tismi.

Sacerdotio indignum esse censemus.] Hæc est pena iterantium baptismum, & concordat in canonicum in c. si de baptis. & eius effectus, ubi addit sacerdotes rebaptizantes excommunicari, & ab officio & beneficio deponi: Si quis, inquit, Papa, tale quid presumpserit, excommunicationis mucrone percussus ab omni officio & beneficio ecclesiastico deponatur. Et olim grauissimam etiam penam rebaptizantibus imposuerunt decreta in eos quos, de consecrat. dist. 4. ubi penitentia, quam agere debent, qui hoc scelus committunt, statuitur. Sed qui rebaptizat ob solum factum hac pena puniendus est: nam si ita faciendum doceret, & in eo errore pertinax & obstinatus existere, per omnia velut hæreticus impenitens tractandus esset, & æuria seculari relinquendus.

L. 2. Imp. HONOR. ET THEO. A. Anthemio P. P.

Si quis rebaptizare quæpiam de ministris catholice facta fuerit detectus, vna cum eo, qui piacularè crimen commisit (si tamen criminis per ætatem capax sit & hic, cui per suatum sit) ultimo supplicio percussatur.

Dat XII. Kal. April. C. P. Lucio VC. Cos.

COMMENT. XIII.

Rebaptizatis & rebaptizati pena.

SI QVIS rebaptizare.] Ultimo afficitur supplicio rebaptizans & rebaptizatus per hanc legem. Oportet tamè quod vtriusque malicia & consensus interueniat, ut aperte docet hic textus: quod si rebaptizatus est aliquis ignoranter, non puniatur, tamen ordinari non potest. c. qui bis. de consec. dist. 4. Qui bis, inquit, ignoranter baptizati sunt non indigent pro eo penitere, nisi quod secundum canones ordinari non possunt, nisi magna aliqua necessitas cogat.

Sed nunquid hodie habebit locum pena huius legis, cum rebaptizare malitiose sit in fide errare. & per consequens crimen ecclesiasticum. c. ut inquisitionis. §. prohibemus. de hæret. lib. 6. & certum est secundum leges ecclesiasticas esse iudicandum, ob proximam rationem, quia videlicet hoc crimen merito est ecclesiasticum: & rebaptizans & rebaptizatus ad misericordiam, si penituerint, recipiuntur & perinde cum his ac ceteris, qui in fide errant, agendum erit.

Sed poterit ne index secularis deinceps per hanc legem imponere penam vltimi supplicij? & plane non poterit, cum sit crimen mere ecclesiasticum, de quo non iudicat laicus. d. c. ut inquisitionis. §. prohibemus. de hæret. lib. 6. maxime cum pena imposta à iudice ecclesiastico etiam tendat ad vindictam. l. prætor edixit. §. si dicatur. ff. de iniurijs. vbi Bar. & Doctores: secus autem esset dicendum in delictis mixti fori, ut in blasphemia: nam tunc pena iudicis ecclesiastici non impediret penam iudicis secularis. de quo articulo, qui non spectat ad hunc locum, videto plene Antonium Gomezium lib. 3. variar. resolut. cap. 1. num. 40.

Si tamen criminis capax sit hic, cui persuasum sit.] Concordat l. 4. §. vlt. cum l. infamis. ff. ad l. Cornel. de sicar. & c. eos, quos. §. pueris autem. de conse. dist. 4. nam etati subuenitur & parcitur; nõ ergo aliter iuuenes puniendi sunt, quam si criminis quod commiserunt, capaces fuerint: quæ autem dicitur etas criminis capax, non satis constat inter Doctores ut scripsi infra par. 3. super quarto modo processionem fidei terminandi. §. his ita positus. neque plane potest id per legem definiti, cum non omnes ex equo eodem tempore sint doli capaces, cum alijs iudicio præstet, & ideo non male dixeris hoc iudicium arbitrio esse relinquendum, ut scripsit Dec. in l. pupillu. ff. de reg. iu. n. 2. & Io. Anania, in c. 1. de delictis puer. Preterea etiã si pueri doli seu criminis capaces sint, ad hoc mitius puniri debent; primum, quoniam adolescentia est veluti suapte natura ad vitia labilis & improbata. Rursus quia huic etati nondum est plenum rationis iudicium atque consilium, ut testatur Arist. lib. 1. Poli. c. vlt. & Cic. lib. 1. Offic. & Turisconsultus in l. 1. ff. de mino. vbi asserit fragile esse & infirmum huiusmodi etatis consilium, & propterea minoribus xxv. annis auxilium prætor eo edicto pollicetur, tandem ideo etati parcitur, quia spes est iuuenes emendatiores futuros, vitiaque vna cum adolescentia deposituros.

Tamet si vero etati parcendum sit, non propterea omnino est impunitum relinquendum quod adolescentens commiserit, quando crimine in ea etate commissum est, in qua potest cadere. l. impunitas. C. de penis, c. si quis cuiuslibet. in fine. & ibi glossa 21. q. 5. Qui autem omnino doli capax non est, is nullo modo puniatur. l. illud relatum. ff. de iureiur. cap. illud. 15. q. 1. tradit Antonius in 2. par. 3. par. principalis. tit. 30. cap. 1.

In hoc vero hæresis crimine hæc etiam locum habent; primum, quia cum in alijs tribunalibus, ubi non est tante misericordiæ locus, etati parcat, aut aliquid condonetur; multo magis id obseruari debet in iudicio misericordiæ & benignitatis. Ad hæc quoniam difficius potest credi iuuenes in hoc crimine hæresis, & malitia, & animi improbitate peccare, quæ in alijs veluti homicidijs, adulterijs, furtis, rapinis, & similibus, quia crimen hæresis cum sit spirituale, & mente & intellectu concipitur & perficitur, non ita facile credendum est ab adolescentibus, parrari, qui nondum habent perfectum intellectus rationationem, nec ita coperta habet Christiane fidei dogmata: & tunc maxime

An punitur in foro canonico poenitentia iudiciali

Doli capax quis dicitur arbitrio iudicis religio

Cut ubi scentes perit debet

Iuuenes in iudicio quoniam parcat

i. Co

Luc. Mat

maxime locū sibi vendicaret, cū ab alijs veluti pa-
ventibus aut magistris decepti forent, vt dixi infra
in hac 1. par. super q. 7. §. sit sexta regula.

Illud hic addiderim, quod est valde singulare, qd
si quis delinquens propter etatem teneram aut mi-
tius, aut nullo modo punitus est, non poterit esse-
ctus maior amplius de eodem ipso delicto puniri.
ita Hippolitus Marsilius, in l. infans. ff. de sicarijs.
& in l. de minore. in prim. ver. & an minor. ff. de q.
quem sequitur Tiraquellus tract. de penis tempe-
randis, aut remitten. causa 7. nu. 8. quod & veris-
simum puto.

DE CELEBRATIONE
Missarum, de volumine maiori
Decretalium.

Si qua verba sunt in canone Missae, quae ab Euā-
gelistis dicta non fuerint, credere debemus, quod a
Christo Apostolico, & ab Apostolis eorum succes-
sores acceperunt. Et hoc dicit vsque ad §. Quasi-
uisi.

M Martha, & infra. Quasi
uisi, qd forma verborū, quā
ipse Christus expressit, cū in
corpus & sanguinē suum, pa-
nem trāsūstantiauit & vinū,
illud in canone Missae, quo Ec-
clesia vitur generalis, adieci-

rit, qd nullus Euangelistarum legitur expressisse.
Cū enim in Euangelio sic legatur: Accipiens ca-
licem gratias agens benedixit, & dedit discipulis
suis dicens: bibite ex hoc omnes: Hic est enim san-
guis meus noui testamenti, qui pro vobis, & pro
multis effundetur, in remissionem peccatorum:
In canone Missae sermo iste, videlicet mysteriū
fidei: verbis ipsis interpositus inuenitur. Vnde
cum non Euangelista Christi hoc dixisse teste-
tur, miraris, quod aliquis asseuerare tentauerit,
eum aliquid plus dixisse, quam aliquis Euange-
listarum asseueret. Verū si formam ipsius cano-
nis inspicias diligenter, praeter hoc, de quo tua
fraternitas requisit, alia duo, videlicet: Eleuatis
oculis in caelum: & aeterni testamenti: poteris in
ipso canone reperire, quae in textu Euangelico
non leguntur. Sane multa tā de verbis, quā de
factis dominicis inuenimus ab Euangelistis omis-
sa, quae Apostoli vel suppleuisse verbo, vel facto
expressisse leguntur. Paulus enim in actibus Apo-
stolorum sic ait: Meminisse vos oportet verbi
Domini Iesu, qui dixit. Beatus ¶ est dare quam
accipere. hanc nullus quattuor Euangelistarum
descripsit: nullus etiam horum expressit, quod
Paulus de Christo ad Corinth. scribens ait: Vi-
sus est plus quā quingentis fratribus simul: dein
de visus est Iacobo, nouissime autem tamquam
abortiuo visus est mihi. Ipsi etiam Euangelistae
mutuo inter se suppleuisse leguntur, quae ab eo-
rum aliquo uel aliquibus sunt omissa. Vnde cū
tres Euangelistae posuerint, Hoc est corpus meū
solus Lucas adiecit, quod pro vobis tradetur. &
eum Matthaeus, & Marcus dicant, pro mul-

A tis: Lucas dicit, pro vobis; Matthaeus autem, in
remissionem peccatorum adiunxit. Ceterum ea
quae adduntur in canone Missae, possunt ex alijs
locis Euangelij comprobati. Ioannes enim tu-
scitationem Lazari describens, Iesum sursum
oculos leuasse asserit, & dixisse, Pater gratias ago
tibi, quoniam audisti me. & infra: Si tunc igitur
in caelum oculos leuauit ad Patrem, cum ad cor-
pus exanime animam Lazari reuocauit, proba-
bilis esse videtur, quod tunc oculos leuauerit
ad Patrem in caelum, cum panem & vinum in
corpus & sanguinem proprium commutauit.
Ceterum, sicut superius est expressum, cum in
textu Euangelico, noui testamenti, ponatur, hic
interponitur, & aeterni, nam vetus testamentum
quod hircorum, & vitulorum fuit sanguine de-
dicatū, temporalia promittebat, nouum autem,
quod est Christi sanguine consecratum, promit-
tit aeterna, & ideo testamentum illud fuit uetus
& trāsitorium, hoc autem nouum est & aeternū.
Vel, vt utamur alia ratione, vnde nouum idest
vltimum esse describitur, inde aeternum, idest
perpetuum comprobatur. Nouissimum etenim

C homini testamentum ¶ immobile perseverat,
quia testatoris obitu confirmatur, iuxta quod
Apostolus testamentum in morte asserit confir-
matum, alioquin non valet, dum vixerit, qui te-
statatur. Praeterea non solum scriptura, sed etiam
promissio dicitur testamentum, iuxta quod Apo-
stolus ipse scribit, Ideo noui testamēti mediator
est, vt repromissionem accipiant, qui vocati sunt
haereditatis aeternae. Sic ergo intelligi debet, quod
in ipso canone reperitur, hic est enim sanguis
meus noui & aeterni testamenti, idest, nouae ac
aeternae promissionis, scilicet confirmator, sicut
Dominus repromittit, Qui manducat (inquiens)
carnem meam, & sanguinem meū bibit, habet
vitam aeternam. Ex eo autem verbo, de quo mo-
uit tua fraternitas quaestionem, videlicet, mysteri-
um fidei, munimentum erroris ¶ quidam trahere
putauerunt, dicentes, in sacramento altaris
non esse corporis Christi & sanguinis veritatem
sed imaginem tantum & speciem, & figuram,
pro eo quod scriptura interdum commemorat
id quod in altari suscipitur, esse sacramentum &
mysterium, & exemplum. Sed tales ex eo laqueū
erroris incurrunt, quod nec auctoritates scriptu-
rae conuenienter intelligunt, nec sacramēta Dei
suscipiunt reuerenter. Si enim quia figura est sa-
cramentum altaris, veritas esse negatur, ergo nec
mors, nec resurrectio Christi (cum figura sit) ve-
ritas est eredenda. Si quidem mortem & resurre-
ctionem Christi, similitudinem & imaginem ef-
se ¶ Apostolus manifestat, Christus, inquiens,
mortuus est pro delictis nostris, & resurrexit

D re putauerunt, dicentes, in sacramento altaris
non esse corporis Christi & sanguinis veritatem
sed imaginem tantum & speciem, & figuram,
pro eo quod scriptura interdum commemorat
id quod in altari suscipitur, esse sacramentum &
mysterium, & exemplum. Sed tales ex eo laqueū
erroris incurrunt, quod nec auctoritates scriptu-
rae conuenienter intelligunt, nec sacramēta Dei
suscipiunt reuerenter. Si enim quia figura est sa-
cramentum altaris, veritas esse negatur, ergo nec
mors, nec resurrectio Christi (cum figura sit) ve-
ritas est eredenda. Si quidem mortem & resurre-
ctionem Christi, similitudinem & imaginem ef-
se ¶ Apostolus manifestat, Christus, inquiens,
mortuus est pro delictis nostris, & resurrexit
propter iustificationem nostram. Apostolorum
etiam princeps Petrus sic in epistola sua scribit,
Christus passus est pro nobis, uobis relinquens
exemplum, vt sequamini uestigia eius. Sic ergo
tā mors Christi, quam eius resurrectio est exem-
plum, vt & nos peccato mortui, iustitiae iam vi-
uamus, quare si non fuit veritas, quia fuit exem-
plum, ergo nec vere mortuus fuit Christus: nec
vere

Marc. 14.
Ioan. 11.

¶ Hic post di-
ctationem te-
stamentum,
est dictio,
morte in ple-
risque recen-
tiorib., quae
tamen de est
in omnibus
antiquis, nec
esse debet ut
inducant se-
quentia.

¶ Damnaur
in Concilio
Trid. sess. 13.
de sacramen-
to Eucharis-
tiae, cap. 1. &
can. 1.

Rom. 6.
1. Cor. 15.
1. Pet. 2.

Ex vetustis
codicibus re-
stitutus est
hic locus nā
in vulgaris
corruptissi-
me privilege-
batur ita:
Quis iusti-
ficatus uer-
borum, quā
ipse Christus
& c. ex quib.
nullus pote-
rat sanus sen-
sus colligi.

Matth. 27.

1. Cor. 10.

1. Cor. 15.

Luc. 22.
Matth. 26.

An punit
in foro ci-
nico po-
puniti in
to ciuili.

Doli cap-
quis dicat
arbitrio
cis relin-
tur.

Cur an-
scentes a-
tius pu-
debeat.

Inuenit
tribunali
quifitio
mitius in
punitio